



Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 20. oktobra 2022 *

„Predhodno odločanje – Notranji trg – Uredba (EU) št. 910/2014 – Člen 3, točka 12 – Pojem ‚kvalificirani elektronski podpis‘ – Člen 25(1) – Člen 26 – Priloga I – Pravni učinki elektronskih podpisov – Zahteve za napredne elektronske podpise – Upravni akt, izdan v obliki elektronskega dokumenta, katerega elektronski podpis ne izpolnjuje zahtev za ‚kvalificirani elektronski podpis‘ – Kumulativne zahteve – Posledice – Člen 3, točka 15 – Neobstoj ‚kvalificiranega potrdila za elektronski podpis‘ – Vnos kvalificiranega elektronskega podpisa v potrdilo, ki ga je izdal ponudnik storitev zaupanja – Učinek – Imena imetnika elektronskega podpisa, ki so bila prečrkovana v latinico, namesto običajnega zapisa v cirilici“

V zadevi C-362/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Administrativen sad Veliko Tarnovo (upravno sodišče v Velikem Tarnovu, Bolgarija) z odločbo z dne 14. maja 2021, ki je na Sodišče prispela 9. junija 2021, v postopku

„Ekofrukt“ EOOD

proti

Direktor na Direktsia „Obzhalvane i danachno-osiguritelna praktika“ – Veliko Tarnovo,

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi D. Gratsias, predsednik senata, I. Jarukaitis in Z. Csehi (poročevalec), sodnika,

generalna pravobranilka: T. Čapeta,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za „Ekofrukt“ EOOD D. Y. Kirilova,
- za Direktor na Direktsia „Obzhalvane i danachno-osiguritelna praktika“ – Veliko Tarnovo B. Nikolov,

* Jezik postopka: bolgarščina.

- za bolgarsko vlado M. Georgieva in L. Zaharieva, agentki,
- za belgijsko vlado M. Jacobs in M. Van Regemorter, agentki,
- za češko vlado J. Očková, M. Smolek in J. Vlácil, agenti,
- za Evropsko komisijo G. Braun, D. Drambozova in P.-J. Loewenthal, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez
sklepni predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 25(1) in člena 26 Uredbe (EU) št. 910/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja za elektronske transakcije na notranjem trgu in o razveljavitvi Direktive 1999/93/ES (UL 2014, L 257, str. 73) ter Priloge I k tej uredbi.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo „Ekofrukt“ EOOD s sedežem v Bolgariji in Direktor na Direktsia „Obzhalvane i danachno-osiguritelna praktika“ – Veliko Tarnovo (direktor direktorata za pritožbe in davčne prakse ter prakse na področju socialne varnosti v Velikem Tarnovu, Bolgarija) (v nadaljevanju: direktor) zaradi odločbe o odmeri davka na dodano vrednost (DDV), ki ga družba Ekofrukt dolguje za davčna obdobja od avgusta do oktobra 2014.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 21, 23, 33 in 49 Uredbe št. 910/2014 je navedeno:

„(21) [...] Ta uredba tudi ne bi smela urejati vidikov, povezanih s sklenitvijo in veljavnostjo pogodb ali drugih pravnih obveznosti, če nacionalno pravo ali pravo Unije določa zahteve glede obličnosti. Poleg tega tudi ne bi smela vplivati na nacionalne zahteve glede obličnosti, ki zadevajo javne registre, zlasti trgovinske registre in zemljiške knjige.

[...]

(23) Če je v tej uredbi določena obveznost priznavanja storitve zaupanja, se lahko takšna storitev zaupanja zavrne le, če je naslovnik obveznosti ne more prebrati ali preveriti zaradi tehničnih razlogov, ki niso pod njegovim neposrednim nadzorom. Kljub temu pa samo na podlagi te obveznosti ne bi smeli od javnega organa zahtevati, da pridobi strojno in programsko opremo, ki je potrebna za tehnično čitljivost vseh obstoječih storitev zaupanja.

[...]

- (33) Določbe o uporabi psevdonimov v potrdilih ne bi smele ovirati držav članic, da zahtevajo identifikacijo oseb v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom.

[...]

- (49) Ta uredba bi morala vzpostaviti načelo, da se elektronskemu podpisu ne bi smelo odvzeti pravnega učinka, ker je v elektronski obliki ali ker ne izpolnjuje zahtev za kvalificirani elektronski podpis. Vendar pa se pravni učinek elektronskih podpisov opredeli z nacionalnim pravom, razen kar zadeva zahteve iz te uredbe, v skladu s katerimi bi moral imeti kvalificirani elektronski podpis enakovreden pravni učinek kot lastnoročni podpis.“

- 4 Člen 2 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 3 določa:

„Ta uredba ne vpliva na nacionalno pravo ali pravo Unije, povezano s sklenitvijo in veljavnostjo pogodb ali drugimi pravnimi ali postopkovnimi obveznostmi glede obličnosti.“

- 5 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

10. ‚elektronski podpis‘ pomeni niz podatkov v elektronski obliki, ki so dodani k drugim podatkom v elektronski obliki ali so z njimi logično povezani in jih podpisnik uporablja za podpisovanje;

11. ‚napredni elektronski podpis‘ pomeni elektronski podpis, ki izpolnjuje zahteve iz člena 26;

12. ‚kvalificirani elektronski podpis‘ pomeni napredni elektronski podpis, ki se ustvari z napravo za ustvarjanje kvalificiranega elektronskega podpisa in temelji na kvalificiranem potrdilu za elektronske podpise;

[...]

15. ‚kvalificirano potrdilo za elektronski podpis‘ pomeni potrdilo za elektronske podpise, ki ga izda ponudnik kvalificiranih storitev zaupanja in izpolnjuje zahteve iz Priloge I;

16. ‚storitev zaupanja‘ pomeni elektronsko storitev, ki se praviloma opravlja za plačilo in vključuje:
- (a) ustvarjanje, preverjanje in potrjevanje veljavnosti elektronskih podpisov, elektronskih žigov ali elektronskih časovnih žigov, storitev elektronske priporočene dostave in potrdil, povezanih s temi storitvami, ali
 - (b) ustvarjanje, preverjanje in potrjevanje veljavnosti potrdil za avtentikacijo spletišč ali
 - (c) hrambo elektronskih podpisov, žigov ali potrdil, povezanih s temi storitvami;

[...]

18. „organ za ugotavljanje skladnosti“ pomeni organ, opredeljen v točki 13 člena 2 Uredbe (ES) št. 765/2008 [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o določitvi zahtev za akreditacijo in nadzor trga v zvezi s trženjem proizvodov ter razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 339/93 (UL 2008, L 218, str. 30)], ki je akreditiran v skladu z navedeno uredbo in je pristojen za ugotavljanje skladnosti ponudnika kvalificiranih storitev zaupanja in kvalificiranih storitev zaupanja, ki jih ta zagotavlja;

[...]

23. „naprava za ustvarjanje kvalificiranega elektronskega podpisa“ pomeni napravo za ustvarjanje elektronskega podpisa, ki izpolnjuje zahteve iz Priloge II;

[...]

35. „elektronski dokument“ pomeni kakršno koli vsebino, shranjeno v elektronski obliki, zlasti besedilo ali zvočni, vizualni ali avdiovizualni zapis;

[...]“

6 Člen 17 iste uredbe, naslovljen „Nadzorni organ“, v bistvu določa, da države članice imenujejo nadzorni organ, ki je med drugim odgovoren za nadzor ponudnikov kvalificiranih storitev zaupanja, zato da se zagotovi, da ti ponudniki in kvalificirane storitve zaupanja, ki jih zagotavljajo, izpolnjujejo zahteve iz Uredbe št. 910/2014 za odobritev kvalificiranega statusa ponudnikom storitev zaupanja in storitvam, ki jih ti zagotavljajo, ter za odvzem tega statusa.

7 Člen 25 te uredbe, naslovljen „Pravni učinki elektronskih podpisov“, določa:

„1. Elektronskemu podpisu se ne odvzameta pravni učinek in dopustnost kot dokaz v pravnih postopkih le zato, ker je v elektronski obliki ali ker ne izpolnjuje zahtev za kvalificirani elektronski podpis.

2. Kvalificirani elektronski podpis ima enakovreden pravni učinek kot lastnoročni podpis.

[...]“

8 Člen 26 navedene uredbe, naslovljen „Zahteve za napredne elektronske podpise“, določa:

„Napredni elektronski podpis izpolnjuje naslednje zahteve:

(a) enolično je povezan s podpisnikom;

(b) z njim je mogoče identificirati podpisnika;

(c) ustvari se na podlagi podatkov za ustvarjanje elektronskega podpisa, ki jih podpisnik z visoko stopnjo zaupanja lahko uporablja izključno pod svojim nadzorom, in

(d) s podatki, ki so na ta način podpisani, je povezan tako, da je opazna vsaka naknadna sprememba podatkov.“

- 9 V Prilogi I k navedeni uredbi, naslovljeni „Zahteve v zvezi s kvalificiranimi potrdili za elektronske podpise“ so naštet različni podatki, ki jih morajo vsebovati kvalificirana potrdila za elektronske podpise. Tako morajo v skladu s točkami od (b) do (d) te priloge ta potrdila vsebovati nabor podatkov, ki nedvoumno predstavlja ponudnika kvalificiranih storitev zaupanja, ki izdaja kvalificirana potrdila, vsaj ime podpisnika ali psevdonim, pri čemer mora biti uporaba psevdonima jasno navedena, in podatke za potrjevanje veljavnosti elektronskega podpisa, ki morajo ustrezati podatkom za ustvarjanje elektronskega podpisa.
- 10 V točki 1 Priloge II k Uredbi št. 910/2014, naslovljene „Zahteve v zvezi z napravami za ustvarjanje kvalificiranega elektronskega podpisa“, je med drugim določeno, da morajo naprave za ustvarjanje kvalificiranega elektronskega podpisa z ustrezno tehnologijo in postopki med drugim zagotavljati vsaj, da je razumno zagotovljena zaupnost podatkov za ustvarjanje elektronskega podpisa, da se lahko ti podatki dejansko pojavijo samo enkrat, da je elektronski podpis zanesljivo zaščiten pred ponarejanjem in da lahko zakoniti podpisnik navedene podatke zanesljivo zaščiti pred tem, da bi jih lahko uporabljali drugi. Poleg tega je v točki 3 te priloge določeno, da lahko podatke za ustvarjanje elektronskega podpisa v imenu podpisnika pridobiva ali upravlja le ponudnik kvalificiranih storitev zaupanja.

Bolgarsko pravo

- 11 V skladu s členom 3 Zakon za elektronski dokument i elektronske udostoveritne usluge (zakon o elektronskem dokumentu in elektronskih storitvah zaupanja, DV št. 34 z dne 6. aprila 2001) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: zakon o elektronskem dokumentu), je „elektronski dokument“ elektronski dokument v smislu člena 3, točka 35, Uredbe št. 910/2014.
- 12 Člen 13 zakona o elektronskem dokumentu določa:
- „1. Elektronski podpis je elektronski podpis v smislu člena 3, točka 10, [Uredbe št. 910/2014].
2. Napredni elektronski podpis je elektronski podpis v smislu člena 3, točka 11, [Uredbe št. 910/2014].
3. Kvalificirani elektronski podpis je elektronski podpis v smislu člena 3, točka 12, [Uredbe št. 910/2014].
4. Pravni učinek elektronskega podpisa in naprednega elektronskega podpisa je enak pravnemu učinku lastnoročnega podpisa, če sta se stranki tako dogovorili.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 13 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari, družba Ekofruct, je gospodarska družba, katere dejavnost je prodaja sadja in zelenjave na debelo in na drobno na več prodajnih mestih. Nad to družbo je bil opravljen davčni nadzor v zvezi z DDV za davčno obdobje od avgusta do novembra 2014.
- 14 Po tem nadzoru so davčni organi 4. maja 2017 izdali odločbo o odmeri davka. Direktor, pri katerem je tožeča stranka v postopku v glavni stvari vložila pritožbo, je to odločbo z odločbo z dne 4. avgusta 2017 razveljavil in odredil izvedbo novega davčnega nadzora.

- 15 V okviru tega novega nadzora so davčni organi 8. februarja 2018 sprejeli odločbo o odmeri davka zaradi izterjave skupnega zneska v višini 30.915,50 bolgarskih levov (BGN) (približno 15.800 EUR) iz naslova DDV za davčna obdobja od avgusta do oktobra 2014, skupaj z zamudnimi obrestmi. Ta odločba je bila potrjena z odločbo direktorja z dne 18. septembra 2018.
- 16 Vsi dokumenti davčne uprave, izdani v okviru tega davčnega nadzora, so bili v obliki elektronskih dokumentov, podpisani z elektronskimi podpisi.
- 17 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je pri Administrativen sad Veliko Tarnovo (upravno sodišče v Velikem Tarnovu, Bolgarija), predložitvenem sodišču, vložila tožbo zoper odločbo direktorja z dne 18. septembra 2018.
- 18 V okviru te tožbe tožeča stranka iz postopka v glavni stvari izpodbija veljavnost izdanih elektronskih dokumentov, pri čemer trdi, prvič, da nič ne kaže na to, da so ti dokumenti elektronski dokumenti z elektronskim podpisom, in drugič, da ni „kvalificiranega elektronskega podpisa“.
- 19 Predložitvenemu sodišču so bili predloženi izpiski iz registra elektronskih podpisov, iz katerih je razvidno, da je ponudnik storitev zaupanja podpise davčnih organov opredelil kot „poklicne elektronske podpise“. V skladu z izvedenskimi mnenji, predloženimi predložitvenemu sodišču, elektronski podpisi na elektronskih dokumentih, ki jih izpodbija tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, niso „kvalificirani elektronski podpisi“ v smislu člena 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014.
- 20 Vendar predložitveno sodišče meni, da je treba ta pojem natančneje opredeliti. Poleg tega predložitveno sodišče navaja, da potrebuje dodatne napotke glede obsega preverjanja skladnosti navedenih podpisov z informacijami, ki jih morajo v skladu z zakonom vsebovati kvalificirana potrdila za elektronske podpise, zato da bi lahko ugotovilo, ali tak podpis obstaja ali ne. V zvezi s tem se predložitveno sodišče zlasti sprašuje, kakšna je vrednost „poklicnega elektronskega podpisa“, kot je ta, ki ga je uporabil ponudnik storitev zaupanja, čeprav ta pojem v bolgarskem pravnem redu ne obstaja.
- 21 Poleg tega se po mnenju navedenega sodišča načeloma priznava, da člen 25 Uredbe št. 910/2014 določa prepoved izpodbijanja elektronskih dokumentov, tako da bi se ta dokument štel za veljaven, tudi če bi se ugotovilo, da je podpisan z nekvalificiranim elektronskim podpisom. Ta pristop naj bi povzročil neuravnoteženost med, na eni strani, dokumenti v papirnati obliki z lastnoročnim podpisom in, na drugi strani, elektronskimi dokumenti z elektronskim podpisom. V primeru ugovora zoper dokument v papirnati obliki, na podlagi katerega bi se ugotovilo, da podpis na njem ni podpis navedenega avtorja, bi se zadevni dokument zaradi tega, ker ni podpisan, razglasil za ničn. Nasprotno pa naj v primeru elektronskega dokumenta, tudi če bi se ugotovilo, da elektronski podpis ni „kvalificirani elektronski podpis“, ne bi bilo mogoče šteti, da dokument ni podpisan, in bi zato ta dokument ostal veljaven.
- 22 V teh okoliščinah je Administrativen sad Veliko Tarnovo (upravno sodišče v Velikem Tarnovu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
„1. Ali je treba člen 25(1) Uredbe [št. 910/2014] razlagati tako, da razglasitev ničnosti upravnega akta, izdanega v obliki elektronskega dokumenta, ni dopustna, če je bil podpisan z elektronskim podpisom, ki ni „kvalificirani elektronski podpis“?

2. Ali za ugotovitev, ali je elektronski podpis kvalificirani podpis, zadostuje vnos „kvalificiranega elektronskega podpisa“ v potrdilo, ki ga izda ponudnik storitev zaupanja, ali mora sodišče ugotoviti, da so izpolnjene zahteve iz člena 26 Uredbe [št. 910/2014] in Priloge I k tej uredbi?
3. Ali v primeru, kot je zgoraj navedeni, v katerem ponudnik elektronski podpis opredeli kot „poklicni“, to zadostuje za ugotovitev, da ne gre za „kvalificirani elektronski podpis“, če ni kvalificiranega potrdila ponudnika, ali pa je treba ugotoviti, ali podpisi izpolnjujejo zahteve za kvalificirani elektronski podpis?
4. Ali pri preverjanju skladnosti kvalificiranega elektronskega podpisa z zahtevami iz Priloge I k [Uredbi št. 910/2014] to, da so imena imetnika elektronskega podpisa namesto v cirilici, kot se imetnik identificira, navedena v latinici, pomeni kršitev te uredbe, zaradi katere ne gre za kvalificirani elektronski podpis?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

23. Evropska komisija v bistvu meni, da drugo in četrto vprašanje nista dopustni, ker nista upoštevni za rešitev spora o glavni stvari, saj v skladu s predložitveno odločbo elektronska podpisa iz postopka v glavni stvari nista „kvalificirana elektronska podpisa“ v smislu člena 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014.
24. Prav tako direktor trdi, da so postavljena vprašanja hipotetična, saj preudarki predložitvenega sodišča temeljijo na napačni dejanski premisi, da je bil upravni akt, ki se izpodbija pred njim, podpisan s podpisom, ki ni „kvalificirani elektronski podpis“.
25. Glede tega je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru postopka, določenega v členu 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, zgolj nacionalno sodišče pristojno za ugotavljanje in presojo dejanskega stanja spora o glavni stvari ter za razlago in uporabo nacionalnega prava. Prav tako le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti zadeve presoja tako nujnost kot tudi ustreznost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločati (sodba z dne 26. maja 2011, Stichting Natuur en Milieu in drugi, od C-165/09 do C-167/09, EU:C:2011:348, točka 47 in navedena sodna praksa).
26. Ker je samo predložitveno sodišče pristojno za ugotovitev in presojo dejanskega stanja zadeve, ki mu je predložena v odločanje, mora Sodišče načeloma svojo preučitev omejiti na elemente, za katere se je predložitveno sodišče odločilo, da mu jih predloži, ter tako upoštevati položaj, ki ga to sodišče šteje za ugotovljenega, in ne more biti vezano na domneve ene od strank v postopku v glavni stvari (sodba z dne 2. aprila 2020, Coty Germany, C-567/18, EU:C:2020:267, točka 22 in navedena sodna praksa).
27. Sodišču ni treba odločati zlasti, kadar je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari ali kadar gre za hipotetičen problem (sodba z dne 26. maja 2011, Stichting Natuur en Milieu in drugi, od C-165/09 do C-167/09, EU:C:2011:348, točka 48 in navedena sodna praksa).

- 28 Vendar v obravnavanem primeru ni tako.
- 29 Namreč, čeprav je obrazložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe kratka, je dejstvo, da predložitveno sodišče ni sprejelo nobenih dokončnih ugotovitev glede vprašanja, ali je treba elektronske podpise iz postopka v glavni stvari šteti za „kvalificirane elektronske podpise“ ali ne. Predložitveno sodišče namreč izrecno navaja, da „potrebuje dodatne napotke v zvezi z intenzivnostjo preverjanja skladnosti konkretnih podpisov z zakonsko določeno vsebino, zato da bi lahko ugotovilo, ali gre za kvalificirani elektronski podpis“.
- 30 Tako v nasprotju s tem, kar trdita Komisija in direktor, ni očitno, da razlaga prava Unije, za katero je zaprosilo predložitveno sodišče, nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari ali da je izpostavljeni problem hipotetičen.
- 31 Zato je treba šteti, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vsebinska presoja

Prvo vprašanje

- 32 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 25(1) Uredbe št. 910/2014 razlagati tako, da nasprotuje temu, da se upravni akt, izdan v obliki elektronskega dokumenta, razglasi za ničen, če je podpisan z elektronskim podpisom, ki ne izpolnjuje zahtev iz te uredbe, da bi ga bilo mogoče šteti za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 12, te uredbe.
- 33 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo v skladu z njegovim običajnim pomenom v vsakdanjem jeziku, ampak tudi njen kontekst in cilje, ki jim sledi ureditev, katere del je (sodba z dne 22. februarja 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd in drugi, C-160/20, EU:C:2022:101, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 34 Na prvem mestu je treba navesti, da v skladu z besedilom člena 25(1) Uredbe št. 910/2014 pravnega učinka in dopustnosti elektronskega podpisa kot dokaza v pravnih postopkih ni mogoče zavrnilo le zato, ker je ta podpis v elektronski obliki ali ker ne izpolnjuje zahtev za kvalificirani elektronski podpis.
- 35 Iz tega sledi, da ta določba nacionalnim sodiščem ne prepoveduje razglasitve neveljavnosti elektronskih podpisov, ampak uvaja splošno načelo, ki navedenim sodiščem prepoveduje zavrnitev pravnega učinka in dokazne moči elektronskih podpisov v sodnih postopkih zgolj zato, ker so ti podpisi v elektronski obliki ali ker ne izpolnjujejo zahtev iz Uredbe št. 910/2014, da bi se elektronski podpis lahko štel za „kvalificirani elektronski podpis“.
- 36 Na drugem mestu je treba ugotoviti, da to razlago potrjuje člen 2(3) Uredbe št. 910/2014 v povezavi z uvodnima izjavama 21 in 49 te uredbe, iz katerega izhaja, da mora biti pravni učinek elektronskih podpisov opredeljen v nacionalnem pravu. V skladu s to določbo se lahko namreč države članice prosto odločijo, ali so lahko obvestila in odločbe, ki jih med drugim davčna uprava izda davčnim zavezancem, v elektronski obliki, in če so lahko, določijo, katera vrsta elektronskega podpisa se zahteva v katerih okoliščinah. Uredba št. 910/2014 ne določa posebne vrste elektronskega podpisa, ki ga je treba uporabiti v okviru priprave danega pravnega akta, med

drugim upravne odločbe, sprejete v obliki elektronskega dokumenta. Zato je naloga držav članic, da določijo, ali se za tako upravno odločbo zahteva izključno kvalificirani elektronski podpis, in če se, kakšne so posledice nespoštovanja te zahteve.

- 37 Edina izjema v zvezi s tem je zahteva iz člena 25(2) Uredbe št. 910/2014, v skladu s katero mora kvalificirani elektronski podpis imeti enakovreden pravni učinek kot lastnoročni podpis. Cilj te določbe, ki le za kvalificirani elektronski podpis določa domnevo „izenačitve“ z lastnoročnim podpisom, bi bil ogrožen, če bi elektronski podpis, ki ne ustreza zahtevam iz te uredbe, da bi ga bilo mogoče šteti za „kvalificirani elektronski podpis“, kljub temu imel primerljive ali celo močnejše učinke, saj bi se s široko razlago člena 25(1) Uredbe št. 910/2014 onemogočilo izpodbijanje takega podpisa oziroma bi ga vsaj bilo težje izpodbijati kot lastnoročni podpis. Kot je pravilno navedlo predložitveno sodišče, bi tak pristop povzročil neuravnoteženost med dokumentom v papirnati obliki z lastnoročnim podpisom in elektronskim dokumentom z elektronskim podpisom.
- 38 V obravnavanem primeru je iz nacionalnega pravnega okvira, ki ga je predložilo predložitveno sodišče, razvidno, da je v skladu s členom 13(4) zakona o elektronskem dokumentu pravni učinek elektronskega podpisa in naprednega elektronskega podpisa enak učinku lastnoročnega podpisa le, če sta se stranki tako dogovorili.
- 39 Na tretjem mestu je treba poudariti, da je namen Uredbe št. 910/2014, kot je razvidno iz njenega člena 2(3) v povezavi z njeno uvodno izjavo 49, zagotoviti, da se elektronskemu podpisu ne odvzame pravni učinek zgolj zato, ker je v taki obliki, ne da bi bila pri tem ovirana izbira držav članic glede zahtev v zvezi z obličnostjo. Ni pa mogoče šteti, da bi bilo treba v okviru hierarhičnega sistema različnih elektronskih podpisov, ki ga določa Uredba št. 910/2014, elektronskemu podpisu, ki ne izpolnjuje zahtev iz te uredbe, da bi ga bilo mogoče šteti za „kvalificirani elektronski podpis“, priznati močnejši pravni učinek, kot ga ima lastnoročni podpis.
- 40 Zato je treba ugotoviti, da člen 25(1) Uredbe št. 910/2014 nacionalnim sodiščem ne prepoveduje, da elektronske podpise, ki ne izpolnjujejo zahtev iz te uredbe, da bi jih bilo mogoče šteti za „kvalificirane elektronske podpise“ v smislu člena 3, točka 12, te uredbe, razglasijo za neveljavne, pod pogojem, da se neveljavnost teh podpisov ne ugotovi zgolj zato, ker so ti podpisi v elektronski obliki.
- 41 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 25(1) Uredbe št. 910/2014 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da se upravni akt, ki je sestavljen v obliki elektronskega dokumenta, kadar je podpisan z elektronskim podpisom, ki ne izpolnjuje zahtev iz te uredbe, da bi ga bilo mogoče šteti za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 12, te uredbe, razglasi za ničen, pod pogojem, da se ničnost tega akta ne ugotovi zgolj zato, ker je ta podpis v elektronski obliki.

Tretje vprašanje

- 42 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati pred drugim vprašanjem, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014 razlagati tako, da ob neobstoju „kvalificiranega potrdila za elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 15, te uredbe to, da ponudnik kvalificiranih storitev zaupanja elektronski podpis opredeli kot „poklicni elektronski podpis“ namesto kot „kvalificirani elektronski podpis“, zadostuje za to, da se zadevnemu podpisu ne prizna zadnjenavedeni status.

- 43 Navesti je treba, da člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014 določa tri kumulativne zahteve, da se elektronski podpis lahko šteje za „kvalificirani elektronski podpis“. Prvič, podpis mora biti „napredni elektronski podpis“, ki mora v skladu s členom 3, točka 11, te uredbe izpolnjevati zahteve iz člena 26 te uredbe. Drugič, podpis mora biti ustvarjen z „napravo za ustvarjanje kvalificiranega elektronskega podpisa“, ki mora v skladu s členom 3, točka 23, navedene uredbe izpolnjevati zahteve iz Priloge II k isti uredbi. Tretjič, podpis mora temeljiti na „kvalificiranem potrdilu za elektronske podpise“ v smislu člena 3, točka 15, Uredbe št. 910/2014. V skladu s to določbo je za to potrebno, da zadevno potrdilo izda „ponudnik kvalificiranih storitev zaupanja“ in da to potrdilo izpolnjuje zahteve iz Priloge I k tej uredbi.
- 44 Tako je ne glede na okoliščino, da je v zadevi iz postopka v glavni stvari ponudnik kvalificiranih storitev zaupanja zadevni elektronski podpis opredelil kot „poklicni elektronski podpis“, kar je pojem, ki ga Uredba št. 910/2014 ne določa, treba navesti, da je obstoj „kvalificiranega potrdila za elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 15, te uredbe, ki ga izda ponudnik kvalificiranih storitev zaupanja in ki je skladen z zahtevami iz Priloge II k navedeni uredbi, ena od treh kumulativnih zahtev, določenih v členu 3, točka 12, te uredbe, za to, da se elektronski podpis lahko šteje za „kvalificirani elektronski podpis.“
- 45 Zato dejstvo, da neki elektronski podpis ne izpolnjuje te zahteve, zadostuje za to, da ga ni mogoče šteti za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu Uredbe št. 910/2014.
- 46 Poleg tega, kot je pravilno poudarila bolgarska vlada v pisnem stališču, okoliščina, da je v zadevi iz postopka v glavni stvari zadevni ponudnik storitev zaupanja uporabil opredelitev „poklicni elektronski podpis“, ne izključuje priznanja tega podpisa kot „kvalificiranega elektronskega podpisa“. Dejstvo, da je elektronski podpis opredeljen kot „poklicni elektronski podpis“, namreč nima nobenega vpliva v okviru preverjanja, ali ta elektronski podpis ustreza pojmu „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu Uredbe št. 910/2014.
- 47 Zato je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014 razlagati tako, da neobstoj „kvalificiranega potrdila za elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 15, te uredbe zadostuje za ugotovitev, da elektronski podpis ni „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu tega člena 3, točka 12, pri čemer morebitna opredelitev tega podpisa kot „poklicnega elektronskega podpisa“ v zvezi s tem ni upoštevana.

Drugo vprašanje

- 48 Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba Uredbo št. 910/2014 razlagati tako, da vnos elektronskega podpisa v potrdilo, ki ga je izdal ponudnik storitev zaupanja, zadostuje, da ta podpis izpolnjuje zahteve iz te uredbe, zato da se lahko šteje za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 12, navedene uredbe, ali pa mora nacionalno sodišče preveriti, ali ta podpis izpolnjuje zahteve iz člena 26 in Priloge I k tej uredbi.
- 49 Prvič, spomniti je treba, da člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014, kot je razvidno iz točke 43 te sodbe, določa tri kumulativne zahteve, zato da se elektronski podpis lahko šteje za „kvalificirani elektronski podpis“, pri čemer je obstoj „kvalificiranega potrdila za elektronski podpis“ ena od njih. Med drugimi pogoji sta tudi ta, da so bile zahteve iz člena 26 te uredbe izpolnjene ob podpisu in da je bil elektronski podpis ustvarjen z napravo za ustvarjanje kvalificiranega elektronskega podpisa.

- 50 Zato za ugotovitev, ali elektronski podpis izpolnjuje zahteve iz Uredbe št. 910/2014, zato da se lahko šteje za „kvalificirani elektronski podpis“, zgolj dejstvo, da podpis temelji na kvalificiranem potrdilu, ki ga je izdal kvalificiran ponudnik storitev zaupanja, ne zadostuje.
- 51 Drugič, poudariti je treba, kot sta v pisnih stališčih navedli belgijska vlada in Komisija, da čeprav so vse zahteve iz Uredbe št. 910/2014, ki veljajo za kvalificirane ponudnike ter za kvalificirani elektronski podpis in kvalificirano potrdilo, že bile preverjene s strani akreditiranega organa za ugotavljanje skladnosti, opredeljenega v členu 3, točka 18, navedene uredbe, v okviru revizijskega postopka in s strani nadzornega organa, imenovanega v skladu s členom 17 iste uredbe, mora nacionalno sodišče, kadar stranka v nacionalnem postopku izpodbija dejstvo, da je elektronski podpis „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014, kljub temu preveriti, ali so trije pogoji iz te določbe izpolnjeni.
- 52 Tretjič, teh ugotovitev ne moreta ovreči stališči bolgarske vlade in direktorja, da uvodna izjava 23 Uredbe št. 910/2014 uvaja obveznost priznanja storitve zaupanja, ki izpolnjuje zahteve iz navedene uredbe, in da ureditev nadzora in certificiranja, uvedena z Uredbo št. 910/2014, ne bi imela smisla, če nadzor, ki ga opravi nacionalno sodišče, ni omejen na preverjanje, ali je bil zadevni elektronski podpis predmet potrdila za kvalificirane elektronske podpise, ki ga je izdal ponudnik kvalificiranih storitev zaupanja, ki je vpisan v nacionalni register zaupanja.
- 53 Iz navedene uvodne izjave pa ni mogoče sklepati, da je njen namen ta, da se storitve zaupanja, ki so z Uredbo št. 910/2014 določene kot obvezne, izvamejo iz sodnega nadzora, ker so te storitve predmet upravnega nadzora, ki ga je opravil akreditirani organ za ugotavljanje skladnosti, kot je opredeljen v členu 3, točka 18, te uredbe, v okviru revizijskega postopka ali nadzorni organ, imenovan v skladu s členom 17 navedene uredbe.
- 54 V tej uvodni izjavi je namreč navedeno le, da lahko naslovnik obveznosti priznavanja take storitve zaupanja to storitev zavrne le, če je ne more prebrati ali preveriti iz tehničnih razlogov, ki niso pod njegovim neposrednim nadzorom.
- 55 Glede na zgoraj navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba Uredbo št. 910/2014 razlagati tako, da vnos elektronskega podpisa v potrdilo, ki ga je izdal ponudnik storitev zaupanja, ne zadostuje za to, da bi ta podpis izpolnjeval zahteve iz te uredbe, da bi se lahko štel za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 12, navedene uredbe. Kadar se taka opredelitev izpodbija v okviru sodnega postopka, mora nacionalno sodišče preveriti, ali so izpolnjeni vsi kumulativni pogoji iz člena 3, točka 12, te uredbe, zaradi česar mora med drugim preveriti, ali so izpolnjeni pogoji iz člena 26 te uredbe in Priloge I k tej uredbi.

Četrto vprašanje

- 56 Predložitveno sodišče želi s četrтим vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014 in Prilogo I k tej uredbi razlagati tako, da je pri preverjanju skladnosti kvalificiranega elektronskega podpisa z zahtevami iz navedene priloge posledica okoliščine, da so bila imena podpisnika, ki jih ta običajno piše v cirilici, prečrkovana v latinico, ta, da tega podpisa ni mogoče šteti za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu tega člena 3, točka 12.
- 57 Najprej je treba v zvezi s tem spomniti, na eni strani, da mora elektronski podpis, zato da pomeni „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014, temeljiti na „kvalificiranem potrdilu za elektronski podpis“, ki mora v skladu s členom 3, točka 15, te uredbe izpolnjevati zahteve iz Priloge I k tej uredbi. V skladu s točko (c) navedene priloge kvalificirana

potrdila za elektronski podpis med drugim vsebujejo vsaj ime podpisnika ali psevdonim, pri čemer mora biti uporaba psevdonima jasno navedena. V zvezi z določbami, ki se nanašajo na uporabo takih psevdonimov, je v uvodni izjavi 33 te uredbe navedeno, da navedene določbe ne bi smele ovirati držav članic, da zahtevajo identifikacijo oseb v skladu z nacionalnim pravom ali pravom Unije.

- 58 Na drugi strani, ena od treh kumulativnih zahtev, določenih v členu 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014, za to, da se elektronskemu podpisu prizna status „kvalificiranega elektronskega podpisa“, je ta, da je ta elektronski podpis „napredni elektronski podpis“ v smislu točke 11 istega člena. Člen 26(a) in (b) Uredbe št. 910/2014 pa določa, da mora biti elektronski podpis, da bi ga bilo mogoče opredeliti kot „napredni elektronski podpis“, enolično povezan s podpisnikom in mora biti z njim mogoče identificirati podpisnika.
- 59 Ob upoštevanju zgoraj navedenih preudarkov je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014 in Prilogo I k tej uredbi razlagati tako, da pri preverjanju skladnosti kvalificiranega elektronskega podpisa z zahtevami iz navedene priloge okoliščina, da so bila imena podpisnika, ki jih ta običajno piše v cirilici, prečrkovana v latinico, ne preprečuje tega, da se ta podpis šteje za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu tega člena 3, točka 12, če je enolično povezan s podpisnikom in je z njim mogoče identificirati podpisnika, kar pa mora preveriti nacionalno sodišče.

Stroški

- 60 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

1. Člen 25(1) Uredbe (EU) št. 910/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja za elektronske transakcije na notranjem trgu in o razveljavitvi Direktive 1999/93/ES je treba razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da se upravni akt, ki je sestavljen v obliki elektronskega dokumenta, kadar je podpisan z elektronskim podpisom, ki ne izpolnjuje zahtev iz te uredbe, da bi ga bilo mogoče šteti za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 12, te uredbe, razglasi za ničn, pod pogojem, da se ničnost tega akta ne ugotovi zgolj zato, ker je ta podpis v elektronski obliki.
2. Člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014 je treba razlagati tako, da neobstoj „kvalificiranega potrdila za elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 15, te uredbe zadostuje za ugotovitev, da elektronski podpis ni „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu tega člena 3, točka 12, pri čemer morebitna opredelitev tega podpisa kot „poklicnega elektronskega podpisa“ v zvezi s tem ni upoštevana.
3. Uredbo št. 910/2014 je treba razlagati tako, da vnos elektronskega podpisa v potrdilo, ki ga je izdal ponudnik storitev zaupanja, ne zadostuje za to, da bi ta podpis izpolnjeval zahteve iz te uredbe, da bi se lahko štel za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu člena 3, točka 12, navedene uredbe. Kadar se taka opredelitev izpodbija v okviru sodnega

postopka, mora nacionalno sodišče preveriti, ali so izpolnjeni vsi kumulativni pogoji iz člena 3, točka 12, te uredbe, zaradi česar mora med drugim preveriti, ali so izpolnjeni pogoji iz člena 26 te uredbe in Priloge I k tej uredbi.

- 4. Člen 3, točka 12, Uredbe št. 910/2014 in Prilogo I k tej uredbi je treba razlagati tako, da pri preverjanju skladnosti kvalificiranega elektronskega podpisa z zahtevami iz navedene priloge okoliščina, da so bila imena podpisnika, ki jih ta običajno piše v cirilici, prečrkovana v latinico, ne preprečuje tega, da se ta podpis šteje za „kvalificirani elektronski podpis“ v smislu tega člena 3, točka 12, če je enolično povezan s podpisnikom in je z njim mogoče identificirati podpisnika, kar mora preveriti nacionalno sodišče.**

Podpisi